

Alte Drucke

**P. VIRGILII || MARONIS OPERA IN-||DVBITATA, || BVCOLICON,
|| GEORGICON, || ÆNEIS. || QVIBVS ACCESSERVNT ET || ALIA
QVAEDAM LECTIONI || & studio ...**

Vergilius Maro, Publius

Lipsiae, 1590

VD16 ZV 30860

Liber Tertius.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149950

P. VIRGILII MARO-
NIS GEORGICON

Liber tertius.

E quoq; magna Pales,
te memorande canemus
Pastor ab Amphrysos: vos
sylva, amnesq; Lycæi.

Cetera qua vacuas tenu-
issent carmina mentes,
Omnia iam vulgata, quis
aut Eurythæa duram,

Aut illudati nescit Bubridæ aras
Cui non dictus Hylæ puer, & Latonia Delos
Hippodameia, humeroq; Pelops insignis æburno
Acer equis? tentanda via est, qua me quoq; posim

Tollere humo, victorq; virum volitare per ora.
Primus ego in patriam necui (modo vita super sit)
Aonia rediens deducam vertice Musæ.
Primus Idumeas referam tibi Mantia palmæ
Et viridi in campo templum de matre ponam
Propter aquam, tardus ingens vbi flexibus errat
Mincius, & tenera prætexit arundine ripas.

In medio mihi Caesar erit, templumq; tenebit,
Illi victor ego, & Tyria conspectus in ostro,
Centum quadrygos agitato ad flumina currus.

Cuncta

Tiboni prima quod abest ab origine Caesar.
 Seu quis Olympiaca miratus premia palme,
 Pascit equos, seu quis fortes ad aratra iuuenkos :
 Corpora praeipue matrum legat. optima torua
 Forma bonis, cui turpe caput, cui plurima cernix,
 Et crurum tenuis a mento palearia pendent.

Tum longo nullus lateri modus : omnia magna :
 Pes etiam, & camuris hirta sub cornibus aures.
 Nec mihi displiceat macula insignis & albo :
 Aut iuga detrectans, interdumq; aspera cornu,
 Et faciem tauro propior : quaeq; ardua tota,
 Et gradiens ima verrit vestigia cauda.

Aetas Lucinam, iustosq; pati Hymenaeos
 Desinit ante decem, post quattuor incipit annos :
 Cetera nec foetura habilis, nec fortis aratriis.

Interea, superat gregibus dum lata iuuentus,
 Solue mares : mitte in Venerem pecuaria primus,
 Atq; aliam ex alia generando suffice prolem.

Optima quaeq; dies miseris mortalibus aui
 Prima fugit : subeunt morbi, tristiq; senectus. *L. Certe*
 Et labor, & dura rapit inclementia mortis. *humanae*

Semper erunt, quarum mutari corpora malis.
 Semper enim refice : ac, ne post amissa requiras.

Ante veni, & sobolem armento sortire quotannis. *HEIOAOV*

Nec non & pecori est idem delectus equino. *Εἰς τὴν γαλῶν*

Tu modò, quos in spem statues submittere gentis, *καὶ τῶν*

Præcipuum iam inde à teneris impende laborem. *Προξ.*

Continuò pecoris generosi pullus in aruis
 Alius ingreditur, & mollia crura reponit :
Πρῶτον γὰρ κακὸν τὸ ἐν γαλῶν, ἄλλοτε
Νόστος δὲ τῶν θωροτάων ἐστὶν ἡ γαλῶν
Αὐτοῖς γὰρ ποταμὸν καὶ ὄρεσιν ἐκτετακται.
Εἰς γὰρ

Primus

Primus & ire viam, & fluuios tentare minaces
 Audet, & ignoto sese committere ponto:
 Nec vanos horret strepitus (illi ardua ceruix,
 Argutumq; caput, breuis alius, obesaq; terga:
 Luxuriatq; torus animosum pectus, honesti
 Spadices, glauciq; : color deterrimus albus,
 Et giluo) tum, si qua sonum procul arma dedere,
 Stare loco nescit: micat auribus, & tremit artus.
 Collectumq; premens voluit sub naribus ignem.
 Densa tuba, & dextero iactata recumbit in armo.
 At duplex agitur per lumbos spina, cauatq;
 Tellurem, & solido grauius sonat vngula cornu.
 Talis Amyclei domitus Pollucis habenis
 Cyllarus, & quorum Graij meminere poetae,
 Martis equi bijuges, & magni currus Achillis.
 Talis & ipse iubam ceruice effudit equina,
 Coniugis aduentu pernix Saturnus, & altum
 Pelion hinnitu fugiens impleuit acuto. (annis
 Hunc quoq;, vbi aut morbo grauis, aut iam segnior
 Deficit, abde domo, nec turpi ignosce senectae.
 Frigidus in Venerem senior, frustra q; laborem
 Ingratum trahit: & si quando ad praelia ventu est,
 Ut quondam in stipulis magnus sine viribus ignis,
 Incassum furit, ergo animos, auumq; notabis
 Praecipue: hinc alias artes, prolemq; parentum:
 Et quis cuiq; dolor victo, quae gloria palma.
 Nonne vides? cum praecipiti certamine campum
 Corripuere, ruumq; effusi carcere currus:
 Cum spes arrectae iuuenum, exultantiq; haurit

Corda

Corda pavor pulsans: illi instant verberare torto,
 Et prona dant lora: volat vi feruidus axis:
 Iamq; humiles, iamq; elati sublimis videntur
 Aëra per vacuum ferri, atq; assurgere in auras.
 Nec mora, nec requies, vi fulue nimbis arena
 Tollitur: humescunt spumæ flarūq; sequentum:
 Tantus amor laudum, tantæ est victoria cure.
 Primus Erichibonius currus, & quattuor ausus
 Iungere equos, rapidūq; rotis insistere victor.
 Frena Pelethronū Lapithe, gressūq; dedere
 Impositi dorso: atq; equitem docuere sub armis
 Insultare solo, & gressus glomerare superbas.
 Aequus viresq; labor: aequè iuuenemq; magistri
 Exquirunt, calidūq; animis & cursibus acrem:
 Quamvis sepe fuga versos ille egerit hostes,
 Et patriam Epœrum referat, forticūq; Mycenæ,
 Neptunūq; ipsa deducat origine gentem.
 His animaduersis, instant sub tempus: & omneis
 Impendunt curas densò distendere pingui,
 Quem legere ducem, & pecori dixere maritum:
 Pubentesq; secant verbas: fluuiosq; ministrant,
 Ferraq;, ne blando nequeant superesse labori.
 Inualidūq; patrum referant ieiunia nati.
 Ipsa autem macie tenuant armenta volentes:
 Atq;, vbi concubitus primos iam nota voluptas
 Sollicitat, frondesq; negant, & fontibus arcent:
 Sæpe etiam cursu quatunt, & sole fatigant,
 Cum grauitè tunsis gemit aræ frugibus, & cum
 Surgentem ad Zephyrum palæa iactantur in aëre.

Hoc faciunt, nimio ne luxu obtusior usus
 Sit genitali aruo, & sulcos obliuiscit inertes:
 Sed rapiat sitiens Venerem, interiusq; recondat.
 Rursus, cura patrum cadere, & succedere matrum
 Incipit, exactis grauida cum mensibus errant.
 Non illas grauib; quisquam iuga ducere plaustris,
 Non saltu superare viam sit passus, & acri
 Carpere prata fuga, fluuiosq; innare rapaces.
 Saltibus in vacuis pascant, & plena secundum
 Flumina: muscus vbi, & viridissima gramine ripa,
 Speluncaq; tegant, & saxea procubet umbra.
 Est lucos Silari circa, ilicibusq; virentem
 Plurimus Alburnum volitans, cui nomen Asilo
 Romanum est: Oestron Graij vertere vocantes.
 Asper, acerba sonans, quo tota exterrita syluis
 Diffugiunt armenta: furit mugitibus aether
 Concussus, syluagq; & sicci ripa Tanagri.
 Hoc quondam monstro horribiles exercuit iras
 Inachia Iuno, pestem meditata iuuenta.
 Hunc quoq; (nam medijs feruoribus acrior instat)
 Arcebis grauido pecori, armenta, pascas
 Sole recens orto, aut noctem ducentibus astris.
 Post partum, cura in vitulos traducitur omnis,
 Continuoq; notas, & nomina gentis inurunt:
 Et quos aut pecori malint submittere habendo,
 Aut aris seruare sacris, aut scindere terram,
 Et campum horrentem fractis inuertere glebis.
 Cetera pascuntur virides armenta per herbas.
 Tu, quos ad studium, atq; usum formabis agrestem,

Iam vitulos hortare, viamq; insiste domandi:
Dum faciles animi iuuenum, dum mobilis aetas.
Ac primum laxos tenui de vimine circlos
Ceruici subnecte: dehinc, vbi libera colla
Seruitio assuerint, ipsis de torquibus aptos
Iunge pares, & ioge gradum conferre iuuenos.
Atq; illis iam sepe rota ducantur inanes
Per terram, & summo vestigia puluere signent.
Post valido nitens sub pondere faginus axis
Instrepat, & iunctos temo trahat ereus orbes.
Interea pubi indomita, non gramina tantum,
Nec vefcas salicum frondes, vluamq; palustrem,
Sed frumenta manu carpes sata: nec tibi scita,
More patrum, niuea implebunt mulctralia vacca,
Sed tota in dulces consument vbera natos.
Sin ad bella magis studium, turmasq; feroces,
Aut Alphae rotis praelabi flumina Pise,
Et Iouis in luco currus agitare volanteis:
Primus equi labor est, animos atq; arma videre
Bellantum, lituosq; pati, tractuq; gementem
Ferre rotam, & stabulo frenos audire sonanteis.
Tum magis atq; magis blandis gaudere magistrâ
Laudibus, & plausu sonitum ceruicis amare.
Atq; hæc iam primo depulsus ab vbere matris
Audiat, inq; vicem det mollibus ora capistris
Inualidus, etiamq; tremens, etiam inscius aui.
At, tribus exactis vbi quarta accesserit aetas,
Carpere mox gyrum incipiat, gradibusq; sonare
Compositis, sinuetq; alterna volumina crurum.

C

Sitq;

Sitq; laboranti similis. tum cursibus auris
 Prouocet: ac per aperta volans, ceu liber habenti,
 Aequora, vix summa vestigia ponat arena.
 Qualis Hyperboreis Aquilo cum densus ab oris
 Incubuit, Scythiaq; hyemes, atq; arida differt
 Nubila: tum segetes alta, campiq; natantes
 Lenibus horrescunt flabris, summaq; sonorem
 Dant sylua, longiq; vrgent ad littora fluctus.
 Ille volat, simul arua fuga, simul aquora verrens.
 Hinc vel ad Elei metas, & maxima campi
 Sudabit spacia, & spumas aget ore cruentas:
 Belgica vel molli melius feret effeda collo.
 Tum demum crassa magnum farragine corpus
 Crescere iam domitis finito. namq; ante domandum
 Ingentes tollent animos, prensiq; negabunt
 Verbera lenta pati, & duris parere lupatis.
 Sed non vlla magis vires industria firmat,
 Quam Venerem, & caci stimulos auertere amoris:
 Siue bouum, siue est cui gratior vsus equorum.
 Atq; ideo tauros procul, atq; in sola relegant
 Pascua, post montē oppositū, & trans flumina lata:
 Aut intus clausos satura ad praesepia seruant.
 Carpit enim vires paulatim, vritq; videndo
 Fœmina: nec nemorū patitur meminisse, nec herba.
 Dulcibus illa quidem illecebris, & saepe superbos
 Cornibus inter se subigit decernere amantes.
 Pascitur in magna sylua formosa iuuenta:
 Illi altercantes multa vi praelia miscent
 Vulneribus crebris: lauit ater corpora sanguis:

Versaq;

Versaq; in obnixos vrgentur cornua, vasto
 Cum gemitu : reboant sylvaq;, & magnus Olympus,
 Nec mos bellantes vna stabulare : sed alter
 Victus abit, longe q;, ignotus exulat, oris,
 Multa gemens ignominiam, plagasq;, superbi
 Victoris, tum quos amisit inultus amores :
 Et stabula aspectans regnis excessit auitis.
 Ergo omni cura vires exercet, & inter
 Dura iacet pernox instrato saxa cubili :
 Frondibus hirsutis, & carice pastus acuta.
 Et tentat sese, atq;, irasci in cornua discit
 Arboris obnixus trunco, ventosq;, lacepsit
 Ictibus, & sparsa ad pugnam proludit arena.
 Post, vbi collectum robur, viresq;, recepta,
 Signa mouet, praecepsq;, oblitum fertur in hostem.
 Fluctus vt in medio cepit cum albescere ponto,
 Longius, ex altoq;, sinum trahit : viq;, volutus
 Ad terras, immane sonat per saxa, nec ipso
 Monte minor procumbit : at ima exæstuat vnda
 Vorticibus, nigramq;, altè subiectat arenam.
 Omne adeo genus in terris hominumq;, ferarumq;,
 Et genus aquoreum, pecudes, pictaq;, volucres,
 In furias, ignemq;, ruunt : amor omnibus idem.
 Tempore non alio catulorum oblita leana
 Scutor errauit campis : nec funera vulgo
 Tam multa informes vrsi, stragemq;, dedere.
 Per sylvas tum saeuus aper, tum pessima tigris :
 Heu malè tum Libya solis erratur in agris.
 Nonne vides, vt tota tremor pertentus equorum

Corpora, si tantum notas odor attulit auras?
 At neque eos iam frena virum, nec verbera saxa,
 Non scopuli, rupeſq; caue, atq; obiecta retardant
 Flumina, correptos vnda torquentia montes.
 Ipse ruit, dentesq; Sabellus exacuit ſus,
 Et pede proſubigit terram, ſricat arbore coſtas,
 Atq; hinc atq; illinc humeros ad vulnera durat.
 Quid iuuenis, magnum cui verſat in oſibus ignem
 Durus amor? nempe abruptis turbata procellis
 Caca nocte natat ſerus freta: quem ſuper ingens
 Porta tonat cæli, & ſcopulis illuſa reclamant
 Aequora: nec miſeri poſſunt reuocare parentes.
 Nec moritura ſuper crudeli funere virgo.
 Quid lynces Bacchi variæ, & genus acre luporum,
 Atq; canes? quid? qua imbelles dant pralia cerui?
 Scilicet ante omnes furor eſt inſignis equarum,
 Et mentem Venus ipſa dedit, quo tempore Glauci
 Potriades malis membra abſumſere quadrigæ.
 Illas ducit amor trans Gargara, transq; ſonantem
 Aſcanium: ſuperant montes, & flumina tranant:
 Continuoq; audis vbi ſubdita flamma medullæ,
 (Vere magis: quia vere calor reſcit oſibus) illæ
 Ore omnes verſæ in Zephyrum, ſtant rupibus aliis,
 Exceptantq; leues auras: & ſæpe ſine vllis
 Coniugijs, vento grauida (mirabile dictu)
 Saxa per, & ſcopulos, & depreſſas conualles
 Diffugiunt, non Eure tuos, neq; ſolis ad ortus:
 In Boream, Caurumq; aut vnde nigerrimus Auſter
 Naſcitur, & pluuio contriſtat frigore cælum.

Hinc

Hinc demū (Hippomanes vero quod nomine dicunt
 Pastores) lentum distillat ab inguine virus :
 Hippomanes, quod saepe mala legere nouerca,
 Miscueruntq; herbas, & non innoxia verba.
 Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus,
 Singula dum capti circumuectamur amore.
 Hoc satis armentis : superat pars altera cura,
 Lanigeros agitare greges, hirtasq; capellas.
 Hic labor, hinc laudem sortes sperate coloni.
 Nec sum animi dubius, verbum ea vincere, magnum
 Quam sit, & angustus hunc addere rebus honorem :
 Sed me Parnassi deserta per ardua dulcis
 Raptat amor : iuuat ire iugis, quā nulla priorum
 Castalian molli deuertitur orbita cliuo.
 Nunc veneranda Pales, magno nunc ore sonandum.
 Incipiens, stabulis edico in mollibus herbam
 Carpere oves, dum mox frondosa reducitur aestas :
 Et multa duram stipula, filicumq; manipulis
 Sternere subter humum : glacies ne frigida ladat
 Molle pecus, scabiemq; serat, turpeiq; podagras.
 Posthinc digressus, iubeo frondeuta capris
 Arbuta sufficere, & fluuios praeberere recentes :
 Et stabula à ventis hyberno opponere soli
 Ad medium conuersa diem, cum frigidus olim
 Iam cadit, extremosq; irrorat Aquarius anno.
 Hac quoq; non cura nobis leniore tuenda :
 Nec minor vsus erit : quamuis Milesia magno
 Vellera mutantur, Tyrios incocta rubores.
 Densior hinc soboles, hinc largi copia lactis.

Quò magis exhausto spumauerit vberè mulctra,
 Lata magis pressu manabunt flumina mamma.
 Nec minus interea barbas, incanaq; menta
 Cinyphij rudent hirci, setasq; comantes,
 Vsum in castrorum, & miseris velamina nautis.
 Pascuntur verò sylvas, & summa Lycæi,
 Horrenteusq; rubos, & amantes ardua dumos.
 Atq; ipsæ memores redeunt in tecta, suosq;
 Ducunt, & grauido superant vix vberè lumen.
 Ergo omni studio glaciem, ventosq; niualeis,
 Quò minus est illi cura mortalis egestas,
 Auertes: victimq; feres, & virgea latus
 Pabula: nec tota claudes fœnilia bruma.
 At verò Zephyris cum lata vocantibus æstas,
 In saltus vtrumq; gregem, atq; in pascua mittes:
 Luciferi primo cum sidere, frigida rura
 Carpatum: dum manè nouum, dum gramina canet,
 Et ros in tenera pecori gratissimus herba est.
 Inde, vbi quarta sitim cœli collegerit hora,
 Et cantu querula rumpent arbusta cicade:
 Ad puteos, aut alta greges ad stagna iubeto
 Currentem illignis potare canalibus vndam.
 Aestibus aut medijs vmbrosam exquirere vallem:
 Sicubi magna Iouis antiquo robore quercus
 Ingentes tendat ramos: aut sicubi nigrum
 Illicibus crebris sacra nemus accubet vmbra.
 Tum tenues dare rursus aquas, & pascere rursus
 Solis ad occasum, cum frigidus aëra vesper
 Temperat, & saltus reficit iam roscida luna,
 Littoraq;

Littoraq; halcyonem resonant, & acanthida dumi.
 Quid tibi pastores Libya? quid pascua versu
 Persequar? & raris habitata mapalia tectis:
 Sepe diem, noctemq;, & totum ex ordine mensem,
 Pascitur, itq; pecus longa in deserta, sine vllis
 Hospitijs: tantum campi iacet. omnia secum
 Armentarius Afer agit, tectumq;, laremq;.
 Armaq;, Amyclæūq; canem, Cressamq; pharetram.
 Non secus ac patrjs acer Romanus in armis
 Iniusto sub fasce viam cum carpit, & hosti
 Ante expectatum positus stat in agmine castris.
 At non, quā Scythia gentes, Maoticq; vnda,
 Turbidus & torquens flauentes Ister arenas:
 Quaq; redit medium Rhodope porrecta sub axem.
 Illic clausa tenent stabulis armenta, neq; vlla
 Aut herba campo apparent, aut arbore frondes:
 Sed iacet aggeribus niueis informis, & alto
 Terra gelu late, septemq; assurgit in vlnas.
 Semper hyems, semper spirantes frigora Cauri.
 Tum sol pallentes haud vnquam discutit umbras:
 Nec, cum inuectus equis altū petit athera: nec, cum
 Precipitem Oceani rubro lauit æquore currum.
 Concreescunt subita currenti in flumine crusta:
 Vndaq; iam tergo ferratos sustinet orbes,
 Puppibus illa prius patulis, nunc hospita plaustris:
 Aeraq; disiliunt vulgò, vestesq; rigescunt
 Induta: caduntq; securibus humida vna:
 Et tota solidam in glaciem vertère lacuna:
 Stiriaq; impexis induruit horrida barbis.

G †

Inter

Interea toto non secius aëre ningit.
 Intereunt pecudes : stant circumfusa pruinis
 Corpora magna boum : consertoq; agmine cerui
 Torpent mole noua, & summis vix cornibus extāt.
 Hos non immixtis canibus, non castibus vllis,
 Puniceæue agitant pauidos formidine pennæ :
 Sed frustra oppositum trudentes pectore montem,
 Cominus obtruncant ferro : grauiusq; rudenteu
 Cædunt, & magno leti clamore reportant.
 Ipsi in desossu specubus, secura sub alta
 Ocia agunt terra : congestaq; robora, totas
 Aduoluere focis vlnos, igniq; dedere.
 Hic noctem ludo ducunt, & pocula leti
 Fermento, atq; acidis imitantur vitea sorbis.
 Talis Hyperboreo septem subiecta trioni
 Gens effrena virum Riphæo tunditur Euro,
 Et pecudum fuluis velantur corpora setis.
 Si tibi lanicium cura, primum aspera sylua,
 Lappæq; tribulq; absint : fuge pabula lata :
 Continuog; greges villis lege mollibus albos.
 Illum autem, (quamuis aries sit candidus ipse)
 Nigra subest vdo tantum cui lingua palato,
 Reijce, ne maculis infuscet vellera pullis
 Nascentum : plenog; alium circumspecte campo.
 Munere sic niueo lana (si credere dignum est)
 Pan Deus Arcadiæ captam te luna fefellit,
 In nemora alta vocans : nec tu aspernata vocantem.
 At cui lactis amor, cytisum, lotosq; frequenteis
 Ipse manu, salsaq; ferat præsepibus herbas.

Hinc

Nunc et amat fluuios magis, et magis vbera tendit:
 Et salis occultum referant in lacte saporem.
 Multi iam excretos prohibent à matribus hædos,
 Primaq; ferratis præfigunt ora capistris.
 Quod surgente die mulsere, horisq; diurnis,
 Nocte premunt: quod iam tenebris & sole cadente,
 Sub lucem exportant calathis (adit oppida pastor)
 Aut parco sale contingunt, hyemiq; reponunt.
 Nec tibi cura canum fuerit postrema: sed vnà
 Veloces Sparta catulos, acremq; Molossum
 Pasce sero pingui: nunquam custodibus illis
 Nocturnum stabulis furem, incurfusq; luporum,
 Aut impacatos à tergo horrebis Iberos.
 Sæpe etiam cursu timidos agitabis onagros:
 Et canibus leporem, canibus venabere damas.
 Sæpe volutabris pulsos syluestribus apros
 Latratu turbabis agens: montesq; per altos
 Ingentem clamore premes ad retia ceruum.
 Disce & odoratam stabulis accendere cedrum,
 Galbanoq; agitare graues nidore Chelydros.
 Sæpe sub immotis præsepibus, aut mala tactu
 Vipera delituit, cælumq; exterrita fugit:
 Aut tecto assuetus coluber succedere, & umbra,
 Pestis acerba bouum, pecoriq; aspergere virus,
 Fouit humum: cape saxa manu, cape robora pastor:
 Tollentemq; minas, & sibila colla tumentem
 Deice: iamq; fuga timidum caput abdidit altè,
 Cum mediæ nexus, extremaq; agmina caudæ
 Soluuntur, tardosq; trahit sinus vltimos orbes.

Est etiam ille malus Calabri in salibus anguis,
 Squamea conuoluens sublato pectore terga,
 Atq; notis longam maculosus grandibus aluum:
 Qui, dum amnes vlli rumpuntur fontibus, & dum
 Vere madent vdo terra, ac pluuiaribus Austris,
 Stagna colit: ripuq; habitans, hic piscibus atram
 Improbus ingluuiem, raniq; loquacibus explet.
 Postquam exhausta palus, terraq; ardore debiscunt,
 Exilit in siccum: & flammantia lumina torquens
 Secuit agris, asperq; siti, atq; exterritus astu.
 Ne mihi tum molles sub diuo carpere somnos,
 Neu dorso nemoris libeat iacuisse per herbas:
 Cum postis nouus exuijs, nitidusq; iuuenta
 Voluitur, aut catulos tectis, aut oia relinquent,
 Ardens ad solem, & linguis micat ore trifidus.
 Morborum quoq; te caussas, & signa docebo.
 Turpis oues tentat scabies, vbi frigidus imber
 Altius ad vinum perfedit, & horrida cano
 Bruma gela: vel cum tonsis illotus adhaest
 Sudor, & hirsuti secuerunt corpora vepres.
 Dulcibus iccirco fluuijs pecus omne magistri
 Perfundunt: vdisq; aries in gurgite villis
 Mersatur, missusq; secundo defluit anni.
 Aut consum tristi contingunt corpus amurca,
 Et spumas miscent argenti, viuaq; sulphura,
 Idaasq; pices, & pingues vngue ceras,
 Scyllamq;, helleborosq; graues, nigrumq; bitumen.
 Non tamen vlla magis praesens fortuna laborum est,
 Quam si quis ferro potuit rescindere summum

Vlce-

Ulcus os. alitur vicium, viuuntq; tegendo.
 Dum medicas adhibere manus ad vulnera pastor
 Abnegat, & meliora Deos sedet omnia poscens.
 Quin etiam ima dolor balantum lapsus ad ossa
 Cum furit, atq; artus depascitur arida febris:
 Profuit incensos aestus auertere, & inter
 Ima ferire pedis salientem sanguine venam:
 Bisalta quo more solent, acerq; Gelonus,
 Cum fugit in Rhodopen, atq; in deserta Getarum.
 Et lac concretum cum sanguine potat equino.
 Quam procul aut molli succedere sepius umbra
 Videris, aut summas carpentem ignauius herbas,
 Extremamq; sequi, aut medio procumbere campo
 Pascentem, & seræ solam decedere nocti:
 Continuo ferro culpam compesce, prius quam
 Dira per incautum serpent contagia vulgus.
 Non tam creber, agens hyemem, ruit aequore turbo.
 Quam multa pecudum pestes. nec singula morbi
 Corpora corripunt: sed tota aestiua repente,
 Spemq; gregemq; simul, cunctaq; ab origine gentē.
 Tum sciat, aërias Alpes, & Norica si quis
 Castella in tumultis, & Iapidis arua Timaui
 Nunc quoq; post tanto videat, desertaq; regna
 Pastorum, & longè saltus, lateq; vacantes.
 Hic quondam morbo cæli misera coorta est
 Tempestas, totoq; autumnu incanduit aestu:
 Et genus omne neci pecudum dedit, omne ferarum:
 Corruptiq; lacus, infecit pabula tabo.
 Nec via mortis erat simplex: sed vbi ignea venis

Omni-

Omnibus acta sitis, miseros adduxerat artus,
 Rursus abundabat fluidus liquor, omniaq; in se
 Ossa minutatim morbo collapsa traherat.
 Sepe in honore deum medio stans hostia ad aram,
 Linea dum niuea circumdatur insula vitta,
 Inter cunctantis cecidit moribunda ministros.
 Aut si quam ferro mactauerat ante sacerdos :
 Inde neq; impositis ardent altaria fibris,
 Nec responsa potest consultus reddere vates.
 Ac vix suppositi tinguntur sanguine cultri :
 Summaq; ieiuna fame infuscatur arena.
 Hinc latus vituli vulgo moriuntur in herbis,
 Et dulces animas plena ad praescipia reddunt.
 Hinc canibus blandis rabies venit, & quatit egros
 Tusus anhelat sues, ac faucibus angit obes.
 Labitur infelix studiorum, atq; immemor herba
 Victor equus : fontesq; auertitur, & pede terram
 Crebra ferit : demissa aures, incertus ibidem
 Sudor, & ille quidem moriturus frigidus : aet
 Pellis, & ad tactum tractanti dura resistit.
 Hac ante exitium primis dant signa diebus.
 Sin in processu coepit crudefcere morbus :
 Tum vero ardentes oculi : atq; attractus ab alto
 Spiritus, interdum gemitu grauis : ima, longo
 Illa singultu tendunt : it naribus ater
 Sanguis, & obsessas fauces premit aspera lingua.
 Profuit inserto latuces infundere cornu
 Lenas : ea visa salus morientibus vna.
 Mox erat hoc ipsum exitio : furysq; resecti

Arde-

Ardebant : ipsiq³ suos, iam morte sub agra
(Dij meliora pijs, erroremq³ hostibus illum)
Discissos, nudus laniabant dentibus artus.
Ecce autem duro fumans sub vomere taurus
Concidit, & mistum spumis vomit ore cruorem,
Extremosq³ ciet gemitus. it tristis arator,
Mœrentem abiungens fraterna morte iuuentum,
Atq³ opere in medio defixa relinquit aratra.
Non umbræ altorū memorum, non gramina possunt
Grata mouere animum : non qui per saxa volutus
Purior electro campum petit annis. at ima
Soluuntur latera, atq³ oculos stupor vrget inerteis,
Ad terramq³ fluit deuexo pondere ceruix.
Quid labor, aut benefacta iuuat? qd vomere terras
Inuertisse graues? ai qui non Mæsica Bacchi
Munera, non illis epule nocuere repostæ.
Frondebis, & victu pascuntur simplicis herbae :
Pocula sunt fontes liquidi, atq³ exercita cursu
Flumina : nec somnos abruptis cura salubres.
Tempore non alio dicunt regionibus illis
Quasitas ad sacra boues Iunonis, & vris
Imparibus ductos alta ad donaria currus.
Ergo agrè rastris terram rimantur, & ipsis
Vnguibus infodiunt fruges : montesq³ per altos
Contenta ceruice trahunt stridentia plaustra.
Non lupus insidias explorat ouilia circum,
Nec gregibus nocturnus obambulat : acrior illum
Cura domat. timidi damæ, ceruig³ fugaces,
Nunc interq³ canes, & circum recta vagantur.

Iam

Iam maris immensi prolem, & genus omne natant
 Littore in extremo, ceu naufragi corpora, fluctus
 Proluit: insolite fugiunt in flumina Phocæ.
 Interit & caruis frustra defensa latebris
 Vipera, & attoniti squamis astantibus hydri.
 Ipsis est aër auibus non equus, & ille
 Præcipites alta vitam sub nube relinquunt.
 Præterea, nec iam mutari pabula refert:
 Quæsitæq; nocent artes: cessere magistri,
 Phillyrides Chiron, Amythaoniusq; Melampus.
 Sæuit & in lucem Stygijs emissæ tenebris
 Pallida Tisiphone: morbos agit antè, merumq;
 Inq; dies audum surgens caput altius effert.
 Balatu pecorum, & crebris mugitibus amnes,
 Arenesq; sonant ripæ, collesq; supini.
 Iamq; cateruatim dat stragem, atq; aggerat ipsis
 In stabulis turpi dilapsa cadauera tabo:
 Donec humo tegerè, ac foueâ abscondere discunt.
 Nam neq; erat corijs vsus: nec viscera quisquam
 Aut vndis abolere potest, aut vincere flamma.
 Nec tondere quidem morbo illuicq; peresa
 Vellera, nec telas possunt attingere putres.
 Verùm etiam inuisos si quis tentaret amictus,
 Ardentes pabula, atq; immundus olentia sudor
 Membra sequebatur: nec longo deinde moranti
 Tempore, contactos artus sacer ignis edebat.

FINIS LIBRI TERTII
 GEORGICORVM.

P. VIR-

